

Referat af møde i Arbejdsgruppen ved Sølsted Mose den 30. september 2015

Til stede: Erik Biehl, Hans, Jens L., John, Jens Chr., Peter, Martin og Søren fra Fugleværnsfondens sekretariat (FVF) (referent)

Afbud: Jan, Karen, Jens M.

Før mødet på Café "Ecco"-Sko i Bredebro gik vi en god lang besigtigelsestur i mosen. Søren fremviste og fortalte om tiltag i EU LIFE-projektet, og vi drøftede forskellige behov, muligheder og tiltag frem imod projektets afslutning næste sommer.

Dagsordnen var:

1. EU LIFE Sølsted Mose – vi samler op på vores samtale i mosen om status, rydninger, vand, stinet mm. og kigger på kort og de videre planer frem imod afslutningen på EU LIFE-projektet i juni 2016
2. Græsning i 2015
3. Overvågning 2015
4. Gennemførte arbejdsopgaver i 2015
5. Kommende arbejdsopgaver i resten af 2015 og i 2016
6. Jubilæet i 2016 og jubilæumsbogen
7. Planlægning af arbejdsdage, ture og næste møde
8. Eventuelt

Dagsorden blev ikke fulgt slavisk, men alle punkter og flere til blev drøftet. De skulle gerne alle være blevet fanget i nedenstående.

Siden sidst:

Der har været afholdt offentlige ture den 21. april, 10. maj, 19. maj og 14. juni.

VIGTIGT: Allan har brug for, at det indrapporteres, hvilke ture der skal afholdes i 2016. Dette skal senest ske den 1. november 2015, eller snarest derefter, af hensyn til blandt andet publikationen af turfolderen.

Derudover har der været afholdt et guldbryllup i mosen på p-pladsen på Brændevej!
Og der er fanget en gedde i søen syd for Vesttårnet.

EU LIFE Sølsted Mose:

Søren orienterede om projektstatus og planerne for de kommende måneder.

Året har indtil forsommeren været præget af afslutningen på den største forandring i mosen i mange år med vinteren og det tidligere forårs store rydninger af nu i alt godt 55 ha og vandstandshævninger, nye stem og stryg, og bl.a. bøvlt med afslutninger på hegnsforhold til tiden. Det har været stærkt utilfredsstillende, at hegn og folde ikke var klar som entreprenørerne ellers lovede senest primo april. Den sidste fold var først brugbar til græsning i juni måned. Det har betydet, at der ikke har været tilstrækkelig og tidlig nok græsning i de vigtige måneder april-maj, Derfor er de ryddede arealer vokset mere til end godt er. Der er i eftersommeren foretaget efterrydninger i nogle af foldene. Det blev aftalt, at Niels Christian vil spørge sig for og vende tilbage til Søren, hvis der er folk i hans omgangskreds som kunne have interesse i at hente det overskudstræ som HedeDanmark har ladet blive liggende i foldene 6, 7 og 8.

Næste fase i LIFE-projektet er informationstiltagene. Der er ved at blive udarbejdet ny folder og nyt kort, nye informationstavler, sti-vejviser skilte mm., og ikke mindst også en ny boardwalk fra den ny p-plads til Vesttårnet. Der er anlagt en ny p-plads ved Ribe Landevej, og den er nu så godt som færdig.

Gruppen ønsker sig følgende til den nye p-plads:

- Nyt borde- bænkesæt
- Skraldestativ. Peter K.H. vil gerne påtage sig at tømme det ligesom, han tømmer det andet på Brændevej.
- Skilt med, at der er toilet på den anden side af vejen på den offentlig rasteplads.
- Skilte med "Gummistøvle-"symbol ved de vådeste stræk af stierne og information om våde stier på infotavler ved p-pladserne

Der bliver også i dette efterår spredt levende tørvemosser fra nogle dele af mosen til andre for at få højmose genopbygningen lidt hurtigere i gang.

Der er fanget (og genudsat) dyndsmørlinger i mosen igen her i eftersommeren. Det tegner godt for, at stryg og stem kommer til at virke. Men der skal holdes øje med det.

Hegn, græsning og geder i 2015:

Det er Peter Nielsen, der også 2015 har afgræsset dele af mosen, men det er kommet sent i gang, og der har ikke været nok kvæg på alle folde til at holde opvækst tilstrækkeligt nede.

Peters dyr skulle have været tidligere i mosen, men det er desværre ikke sket bl.a. pga. hegnsforhold og andre omstændigheder.

Der har været ca. 25 geder nordpå i de tre gedefolde. Det er første års forsøg. Der har været nogle udfordringer bl.a. med geder, der er løbet ud, strøm nok på hegn og meget andet. Gederne er ikke kommet nok omkring på foldene. Jens L. og Jens M. har hjulpet rigtig godt til med tilsynet med dem. Tak for det.

Heldigvis har der været afsat penge i EU LIFE-projektet til efterrydninger. Men det bliver en udfordring fremover at få græsset nok samtidig med, at mosen bliver mere og mere våd, og sphagnummosser og højmoosepræget så småt begynder at indfinde sig i dele af mosen. Derfor får vi også brug for, at de frivillige laver mindre efterrydninger, hvor der bliver behov for det.

Gruppen og hegnene i 2015:

Arbejdsgruppen har slået under hegn rundt om fold 6 (bortset fra gedefolden), fold 7 og del af fold 8 og 1 ind imod Bygrøften.

Mht. arbejdsopgaverne for det nye hegnsforløb har arbejdsgruppen tilbudt sig med fortsat at slå under hegn på de gamle folde – dvs. som i år ved de tre store sydligste folde (fold 6, 7 og 8 og fold 1 ved Bygrøften). Men vi aftaler nærmere på planlægningsmødet i det nye år.

Sekretariatet sørger igen for, at hegnsentreprenør får holdt de andre og mere svært tilgængelige hegn.

Arbejdsgruppen vil gerne have, at der næste år overvejes om undertråde eventuelt kan pilles af på nogle folde, det vil lette slå-arbejdet. Man kan også sikre sig, at tråde er i min. +50 cm og +90 cm. Arbejdsgruppen vil gerne have tæt koordinering på mail ved foldskrifter og udbinding om muligt.

Overvågning i 2015:

Martin Iversen tager sig fortsat af overvågningen iht. fondens overvågningsprogram. Men alle observationer er altid meget velkomne og særligt i år og de kommende år efter EU LIFE-projektet. Indtil videre kan vi se, at bl.a. 3-4 vibepar har kvitteret for de store rydninger og vandstandsstigningerne. Meld også gerne til Martin, hvad I ser, hvis I ikke selv vil eller kan indtaste i DOF-basen.

- Gruppen må i øvrigt også gerne forsat være særligt opmærksom på at registrere truede arter (dvs. rødliste arter), habitatarter og fuglebeskyttelsesdirektiv-arter (se dem evt. her www.habitatarter.dk, her www.fuglebeskyttelse.dk og her rødliste 2010: <http://bios.au.dk/videnudveksling/til-myndigheder-og-saerligt-interesserede/redlistframe/>).
- Indtastninger i såvel DOFbasen, AtlasIII og Fugleognatur.dk må meget gerne ske med angivelse af geografisk punkt for observationen.
- Ikke-fuglearter, og særligt arter på de tre lister nævnt ovenfor, må også meget gerne lægges i www.fugleognatur.dk's Naturbasen og igen med geografisk punkt. Til såvel AtlasIII og Fugleognatur.dk's Naturbasen er der udviklet en smartphone-app, som man kan downloade og bruge ude i mosen.

Arbejdsopgaver – i 2015:

Handling	Udføres	Kan udføres Vinter 2015/2016	Udført
Slåning under hegn er bedst forår/sommer – de sydlige folde (5), 6,7,8			<u>X</u>
Gruppen må fortsat gerne indkøbe 1-2 skovøkser, som egner sig til at hakke genvækst på stød fra fældede træer. Barken og det yderste ved hakkes i stykker efter fældning. Bedst i maj og tidligt i juni. I er velkomne til at prøve det af fx i gedefolden mod vest.		X	
Hugning af genvækst bl.a. øst og vest for stien, der går nordpå fra P-pladsen på Brændevej (Genvækst tages dog bedst, når saften går op i træerne i marts-april og frem, hvis kvæg eller geder ikke tager det).		X	
Gruppen må meget gerne fælde og fjerne de træer, bortset fra ét træ, som står imellem Østtårnet og stien.		x	
Frilægge en ø i det nordøstlige hjørne af gedefold 1 for opvækst. Fx med "færgefart", med minigummi eller tømmerflåde. Hans og Peter meldte sig til at tage opgaven i oktober.		x	
Nedtagning af minihegn ved den lille af de to bestande af orkideer (i fold øst for vejen/hovedsti nordpå fra P-plads). Der kan afslås omkring orkideerne.			X
Overvågning af genvækst i de to rydningsområder i vest. De må meget gerne gås efter med økser på alt, hvad der skyder, men det er potentielt en meget stor opgave, hvis geder ikke klarer opgaven. FVF har derfor sørget for at få LIFE-projektet til at påtage sig den opgave i år 2015. Det blev udført af HedeDanmark i aug.- sept.		X	X EU LIFE projektet har bekostet efterrydninger på de arealer som er værst ramt af genvækst og undergræsning
Skrald, rod, dæk og hegnsrester mv. på nye arealer i nordøst og centralt-øst. Det er desværre fortsat ikke blevet fjernet af Peter Nielsen som lovet. Der ligger gamle bildæk og andet. Arbejdsgruppen må gerne tegne ind på kort, hvor der ligger noget eller tage det med ud selv.		X	
Glasskår i fold 7 – kan fjernes		X	

Orkidéfalten (fold 5 – Det areal Peter Nielsen nåede at købe fra Robin), er desværre slet ikke blevet afgræsset i 2015. Sandsynligvis til skade for orkideerne. Men det er jo Peter Niensens areal.

Arbejdsgruppen har delt sig op i flere specialgrupper:

- Central- og østfold 6 og 7 (matriklerne 79-81, 84, 58, 92, 202 og 389) : John og Peter og Erik
- Vestlig del af den østligt beliggende fold 8 og fold 1 (matrikel 142 og 465 (og 469 som godt nok ikke er vores)): Niels Christian og Jens

Hans overvåger stadig og tager sig af eventuel bekæmpelse af invasive arter.

Jens L. sørger forsat for, at folderkasserne er fyldte og har det godt. Der er ca. 700 stk. af den gamle folder tilbage på sekretariatet. Alle må endelig give lyd, hvis der mangler foldere. Så vi kan få dem brugt op, inden den nye kommer. Den ny folder skulle have været klar i august/september, men er skubbet til vinter.

OBS:

Det er af sikkerhedsgrunde stadig mere vigtigt, at man altid er mindst 2 personer sammen særligt ude på arealerne (hegning, rydning m.v.). Derfor blev det aftalt, at de enkelte grupper giver en melding på mail til de øvrige i arbejdsgruppen om, hvornår man agter sig ud i mosen for at arbejde. Så kan andre, i det omfang man har tid og lyst, være behjælpelige.

Spørgsmålet vedrørende en udstyrskasse/miniskur i eller ved mosen fik vi ikke fulgt op på ved dette møde. Så det er et forsat udestående, hvor vi kan finde en god plads til en/et sådan.

Vaders. Gruppen har brug for nogle vaders, så man mere trygt kan komme rundt i mosen.

Jubilæet i 2016 og jubilæumsbogen:

Martin orienterede om den kommende jubilæumsbog for 50 års jubilæet, der kommer også et DOF jubilæumsnummer om Fugleværnsfonden.

Søren spurgte på vegne af sekretariatet til om nogle i arbejdsgruppen vil være behjælpelige med at opsøge og spørge på lokale relevante info-steder, småudsalg, caféer og lign., som kunne være interesseret i at have jubilæumsbogen i kommission. Det var der stemning for at hjælpe til med.

Næste arbejdsdage og planlægningsmøde:

Arbejdsgruppen aftaler, at der planlægges en dag i oktober og en arbejdsdag mere til højt vinter, når der er hård frost. De præcise datoer aftaler gruppen selv indbyrdes.

Næste planlægningsmøde bliver den 3. februar kl. 11 i mosen.

Vi skal inden have aftalt, hvem vi tager hjem til efterfølgende for at holde møde og spise sen frokost.

Eventuelt:

Søren vil gerne understrege igen, at Fugleværnsfonden fortsat har meget stor brug for arbejdsgruppen som øjne og øre i mosen i de kommende år. I må meget gerne rapportere stort og småt ind til Søren om, hvad de ser og evt. fotograferer i mosen. Både hvad angår fuglene og naturen i øvrigt samt faciliteter, vandstand, husdyrene mv.

Tusinde tak for det og for jeres indsats.

Med venlig hilsen
Søren